

Prof. dr hab. Wiesław Pływaczewski
Wydział Prawa i Administracji
Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego

RECENZJA

Dotycząca oceny osiągnięć i aktywności naukowej Pana dra Kamila Frąckowiaka sporządzona według wymogów określonych w art. 16 ustawy z 14 marca 2003r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. Nr 65, poz. 595 ze zm.), z uwzględnieniem przepisów rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z 1 września 2011r. w sprawie kryteriów oceny osiągnięć osoby ubiegającej się o nadanie stopnia doktora habilitowanego (Dz. U. Nr 196, poz. 1165) - przygotowana dla celów postępowania habilitacyjnego.

W związku z powołaniem mnie przez Centralną Komisję do Spraw Stopni i Tytułów w skład komisji habilitacyjnej w sprawie przeprowadzenia postępowania habilitacyjnego w charakterze recenzenta, poniżej przedkładam ocenę osiągnięć w zakresie działalności naukowo-badawczej i organizacyjnej (w tym współpracy z instytucjami, organizacjami i towarzystwami naukowymi), a także ocenę dorobku dydaktycznego i popularyzatorskiego dra Kamila Frąckowiaka, co do spełnienia przez Habilitanta wymagań określonych w wymienionych powyżej aktach normatywnych.

I. Dr Kamil Frąckowiak w latach 2000-2005 studiował na kierunku prawo Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie, uzyskując tytuł zawodowy magistra prawa. Pracę magisterską pt. „*Użycie siły absolutnie koniecznej w świetle Europejskiej Konwencji Praw Człowieka*” - napisaną pod kierunkiem prof. dr hab. Tadeusz Jasudowicza - obronił w Katedrze Prawa Międzynarodowego Publicznego. W latach 2006-2009 dr Kamil Frąckowiak odbył aplikację adwokacką przy Okręgowej Izbie Adwokackiej w Olsztynie. Następnie naukę kontynuował w ramach Studium Podyplomowego „Biznes Międzynarodowy - „International Business” na Wydziale Ekonomicznym Uniwersytetu Gdańskiego z językiem wykładowym angielskim (2006 r.) oraz Szkole Prawa Amerykańskiego na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Gdańskiego z językiem wykładowym angielskim (2007).

Stopień naukowy doktora nauk prawnych w zakresie prawa – prawo karne został nadany Habilitantowi Uchwałą Rady Wydziału Prawa Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 19 grudnia 2008 r. na podstawie rozprawy doktorskiej „*Prawne standardy użycia broni palnej przez policjantów w świetle ochrony życia człowieka*”. Promotorem rozprawy doktorskiej był prof. dr hab. Stanisław Pikulski.

Przejawem osiągnięć naukowo-badawczych Habilitanta jest wysoce wartościowa merytorycznie działalność naukowa po uzyskaniu przez niego stopnia doktora.

Wynikiem tej działalności naukowej jest opublikowanie ogółem (58) prac, w tym najbardziej znaczące dla nauki prawa to:

- 30 - publikacji w czasopismach wymienionych w części B wykazu MNiSW, w tym (8) w języku angielskim ;
- 22- rozdziały w monografiach, w tym (4) w języku angielskim i (1) w języku tureckim;
- 3 - monografie, w tym (1) na podstawie rozprawy doktorskiej;
- 1 - glosa
- 2 recenzje

Należy podkreślić, że dorobek naukowo-badawczy Habilitanta jest okazały. Charakteryzuje się on różnorodnością opublikowanych prac w latach 2008-2018, na które składa się ogółem (58) pozycji:

- A) 3 - monografie, w tym 1 oparta na rozprawie doktorskiej Habilitanta;
- B) 30 - artykułów naukowych (8 - w języku angielskim, 22 - w języku polskim)/współautorstwo;
- C) 2-recenzje cennych monografii zagranicznych w czasopismach ogólnokrajowych:
 - 1 - w: „Studia Prawnoustrojowe” (współautorstwo);
 - 1 - w: „Przegląd Bezpieczeństwa Wewnętrznego”;
- D) 17- autorstwo rozdziału w monografii (w języku polskim)/ współautorstwo;
- E) 4- autorstwo rozdziału w monografii (w języku angielskim)/ współautorstwo;
- F) 1 - współautorstwo rozdziału w monografii (w języku tureckim);

Zdecydowana większość publikacji została opublikowana w wydawnictwach o zasięgu ogólnokrajowym.

Dr Kamil Frąckowiak uczestniczył czynnie w ogólnokrajowych i międzynarodowych (w tym zagranicznych) kongresach, konferencjach, seminariach i sympozjach tematycznych. Wygłosił (18) referatów:

Konferencje międzynarodowe

1. Międzynarodowa konferencja naukowa: "Organizacja Narodów Zjednoczonych. Przeszłość, Teraźniejszość, Przyszłość." organizowana przez Katedrę Prawa Międzynarodowego na Wydziale Prawa Uniwersytetu w Białgorodzie w dniach 23-24 października 2015, Białgoród, Rosja 2015 r., referat pt. "*Limitations of legal measures for combating maritime piracy in the context of the 1982 United Nations Convention on the Law of the Sea*"
2. Międzynarodowa konferencja naukowa: „Bezpieczeństwo współczesnego świata - wyzwania i zagrożenia”; zorganizowana 21 III 2013 r. w Poznaniu, referat pt. „*Piractwo morskie jako forma przestępczości zorganizowanej w polskim prawie karnym*”
3. I Międzynarodowa konferencja naukowa: "*Sprawność a legalność działania administracji w sferze porządku i bezpieczeństwa publicznego*", Akademia Obrony Narodowej w Warszawie 29 - 31 maja 2012 r., referat pt. "*Sprawność a legalność*"

czynności operacyjno-rozpoznawczych policji w zakresie zwalczania przestępstwa groomingu"

4. Międzynarodowa konferencja naukowa: *"Prawnokarne i kryminologiczne aspekty ochrony środowiska"*, zorganizowana 26 IV 2012 r. przez Katedrę Kryminologii i Polityki Kryminalnej WPiA UWM w Olsztynie, referat pt. *"Terroryzm morski jako potencjalne zagrożenie dla środowiska naturalnego mórz i oceanów"*
5. Międzynarodowa konferencja naukowa: *„Bezpieczeństwo współczesnego świata - wyzwania i zagrożenia”*; zorganizowana 10 III 2012 r. w Poznaniu, referat pt. *„Karnomaterialne aspekty aktów przemocy na morzu”*.
6. VIII Międzynarodowa Konferencja Praw Człowieka: *"Prawo do wiedzy i informacji w społeczeństwie heterogenicznym"*, zorganizowana 30-31 V 2008 r. w Olsztynie przez WPiA UWM, referat pt. *"International Problems of Religious Implications to Women's Status"*
7. VII Międzynarodowa Konferencja Praw Człowieka: *Człowiek pomiędzy prawem a ekonomią w procesie integracji europejskiej"* zorganizowana 2-3 VI 2007 r. w Olsztynie przez WPiA UWM, referat - *"Aspekty prawne dotyczące leczenia za granicą pacjentów będących pod opieką polskiego Narodowego Funduszu Zdrowia"*

Konferencje ogólnopolskie

1. XXV Zjazd Naukowo-Szkoleniowy Sekcji Zakażeń Chirurgicznych Towarzystwa Chirurgów Polskich, XXI Zjazd Polskiego Towarzystwa Zakażeń Szpitalnych, zorganizowany w Rynie, 29-31 V 2014 r., referat pt. *„Postępowanie dowodowe przed Wojewódzką Komisją do spraw Orzekania o Zdarzeniach Medycznych w przypadku zakażenia pacjenta”*
2. Konferencja naukowa: *"Mobbing w szkole, mobbing w pracy - granice bezradności"* organizowanej przez Państwową Wyższą Szkołę Zawodową w Elblągu w dniu 23 maja 2014 r., referat pt. *"Aspekty prawne mobbingu"*
3. Konferencja naukowa: *"Współczesne ekstremizmy – geneza, przejawy, zapobieganie"*, zorganizowana w Olsztynie w dniu 5 XII 2013 r., referat pt. *Współczesne piractwo somalijskie jako przejaw ekstremizmu islamskiego - etiologia, fenomenologia i przeciwdziałanie*
4. II Warmińska Konferencja Nauk Penalnych: *"Granice kryminalizacji i penalizacji"*, zorganizowana w Olsztynie w dniach 19-20 IX 2013 r., referat pt. *"Granice kryminalizacji terroryzmu morskiego w polskim prawie karnym"*.
5. Konferencja naukowa: *"Zagrożenia w sektorze bankowym - analiza kryminalna zjawisk oraz możliwość przeciwdziałania"*, zorganizowana w Olsztynie w dniu 13 VI 2013 r., referat pt. *" Kilka uwag o dekryminalizacji sprzeniewierzenia się tajemnicy bankowej z art. 171 § 5 ustawy Prawo bankowe"*
6. Konferencja naukowa: *„Działalność deweloperska w praktyce obrotu gospodarczego”* organizowana w dniach 9-10 maja 2013r. przez Katedrę Prawa Gospodarczego wspólnie z Katedrą Prawa Cywilnego Wydziału Prawa i Administracji UWM w Olsztynie, referat pod tyt. *„Podstawy odpowiedzialności karnej dewelopera w świetle ustawy o ochronie praw nabywcy lokalu mieszkalnego lub domu jednorodzinnego”*

7. Konferencja naukowa: *"Technologia w prawie karnym. Postęp technologiczny w działaniach wykrywczych"* organizowana w dniu 10.05.2013 r. przez Katedrę Prawa Karnego Materialnego Wydziału Prawa i Administracji UWM w Olsztynie oraz Koło Nauk Penalnych "Nemezis", referat pt. *Środki ochrony statku morskiego w ujęciu prawa polskiego*
8. Konferencja naukowa z okazji Światowego Dnia Konsumenta: *„Konsument w świecie reklamy”* organizowana przez Koło Naukowe Ochrony Praw Konsumenta wspólnie z Katedrą Prawa Gospodarczego Wydziału Prawa i Administracji UWM w Olsztynie w dniu 13 marca 2013r., referat pod tyt. *„Patologie systemu konsorcyjnego – wybrane aspekty nieuczciwej praktyki rynkowej”*
9. Zjazd Naukowo-Szkoleniowy Sekcji Chirurgii Endokrynologicznej TChP i Polskiego Klubu Chirurgii Endokrynologicznej zorganizowany 31 V. 2012 - 1 VI 2012 w Rynie, pt. referat *"Organizacja i funkcjonowanie Wojewódzkich Komisji ds. Orzekania o Zdarzeniach Medycznych"*
10. I Warmińska Konferencja Nauk Penalnych: *"Tożsamość polskiego prawa karnego"*, zorganizowana 17–19 X 2011 r. w Ramsowie przez Katedrę Prawa Karnego Materialnego WPiA UWM w Olsztynie, referat pt. *"Przestępstwo firmanctwa i firmowania – wybrane problemy penalizacji karnoskarbowej"*
11. XX Naukowo-Szkoleniowe Sympozjum Sekcji Zakazań Chirurgicznych TChP połączone z XVII Zjazdem Polskiego Towarzystwa Zakazań Szpitalnych zorganizowane 15-17 IV 2010 w Rynie, referat pt. *"Odpowiedzialność karna lekarza za błędy medyczne"*.

Mając na uwadze przedstawione powyżej osiągnięcia naukowe dra Kamila Frąckowiaka, uzyskane po otrzymaniu stopnia doktora, należy z pełnym przekonaniem stwierdzić, że są to liczące się osiągnięcia naukowo-badawcze, co do których mają w większości odniesienie kryteria oceny zawarte w § 4 ust. 1 i § 3 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z 1 września 2011r. w sprawie kryteriów oceny osiągnięć osoby ubiegającej się o nadanie stopnia doktora habilitowanego (Dz. U. Nr 196, poz. 1165).

Na podkreślenie zasługuje fakt, że zainteresowania badawcze dra Kamila Frąckowiaka po uzyskaniu stopnia doktora nie są monotematyczne. Obejmują one bowiem różne obszary zainteresowań badawczych w zakresie prawa karnego sensu largo. Niewątpliwie cztery z nich uznać należy za priorytetowe. Pierwszy dotyczy przestępczości związanej z piractwem i terroryzmem morskim (w ramach prawa karnego międzynarodowego), drugi - okoliczności wyłączających przestępność czynu, trzeci - przestępczości gospodarczej, czwarty - wybranych problemów penalizacji karnoskarbowej, w szczególności w zakresie przestępczości e-hazardowej.

W prezentowaniu poszczególnych treści Habilitant wykorzystuje, jako podstawową – metodę dogmatyczną. Ponadto Kandydat szeroko korzysta z metody komparatystycznej i prawno-porównawczej, w szczególności w odniesieniu do badań nad orzecznictwem ETPC, TSUE, analizą instrumentów międzynarodowych, polskich regulacji prawa karnego oraz ustawodawstwa krajowego innych państw.

Przedstawiony dorobek stanowi potwierdzenie znaczących osiągnięć naukowo-badawczych, predestynujących Kandydata do nadania mu stopnia doktora habilitowanego. Jednocześnie warto podkreślić, że osiągnięcia naukowo-badawcze Habilitanta mają nie tylko wymiar krajowy, ale także w części międzynarodowy. Należy zatem uznać, że *aktywność naukowa dra Kamila Frąckowiaka ma istotny wpływ na rozwój współczesnych nauk prawnych, w tym w szczególności na rozwój prawa karnego skarbowego i prawa karnego międzynarodowego.*

II. Ocena monografii, stanowiącej osiągnięcie naukowe w rozumieniu art.16 ust.2 ustawy z 14 marca 2003r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. Nr 65, poz. 595 ze zm.):

Dr Kamil Frąckowiak przedstawił do oceny w postępowaniu habilitacyjnym, jako swoje osiągnięcie naukowe monografię pt. *Nielegalny e-hazard. Studium prawnokarne i kryminologiczne*, wyd. Pracownia Wydawnicza ElSet, Olsztyn 2018 r. (wydaną po uzyskaniu w dniu 19 grudnia 2008r. stopnia doktora nauk prawnych – specjalność prawo karne).

Trzeba przyznać, że problematyka hazardu stanowi niezwykle interesujący obszar badawczy. Zjawisko to funkcjonuje w życiu społecznym od zarania ludzkości, stąd dyskusje na jego temat zawierają spory ładunek emocjonalny. Przedmiotowy problem był już opisywany w naukach społecznych z wielu perspektyw: socjologicznej, psychologicznej oraz ekonomicznej. Zjawisko to stanowi także poważne wyzwanie badawcze w obszarze zainteresowań patologii społecznej. Jednakże ujęcie problematyki hazardu w takim zakresie i w formie jaką zaprezentował Autora jest nieszablonowe i zdecydowanie prekursorskie. Recenzowana książka dotyczy głównie aspektów karnoskarbowych i kryminologicznych hazardu. Jest jednocześnie opracowaniem interdyscyplinarnym, co zdecydowanie podnosi jej merytoryczną wartość. Po raz pierwszy w literaturze przedmiotu, tak szeroko i wnikliwie opisano dotąd jeszcze nie w pełni rozpoznany badawczo obszar zjawiska hazardu, który lokuje się w przestrzeni wirtualnej.

Monografia składa się ze: wstępu, ośmiu rozdziałów, wniosków końcowych, bibliografii, wykazu orzecznictwa, spisu wykresów, wykazu skrótów. Część zasadnicza opracowania opiera się na rozdziałach, które dotyczą następujących zagadnień: rozdział I – „Zjawisko nielegalnego e-hazardu”, rozdział II – „E-hazard jako zagrożenie dla interesu publicznego w perspektywie europejskiej”; rozdział III – „Modele regulacji rynku e-hazardowego”; rozdział IV – „Kryminalizacja nielegalnego e-hazardu”; rozdział V – „Przestępstwa skarbowe i wykroczenia skarbowe przeciwko organizacji gier hazardowych w kontekście nielegalnego e-hazardu”; rozdział VI – „Przestępstwa i wykroczenia powszechne przeciwko mieniu w kontekście nielegalnego e-hazardu”; rozdział VII – „Środki reakcji karnoprawnej związane z e-hazardowymi czynami zabronionymi”; rozdział VIII – „Sankcje w ramach nadzoru administracyjnego w ustawie o grach hazardowych”. Można byłoby zastanowić się, czy z uwagi na specyfikę zjawiska hazardu, nie należało wyodrębnić

samodzielnego rozdziału poświęconego problematyce wiktymologicznej. Jednakże z uwagi na głównie normatywny charakter opracowania, tego rodzaju zabieg musiałby skutkować zaburzeniem przyjętej przez Autora konstrukcji pracy.

Pracę wieńczy podsumowanie, w którym Autor zawarł wnioski końcowe. Między innymi słusznie uznał, że kryminalizacja przez polskie prawo karne skarbowe zachowań sprawców przebywających na terytorium RP (art. 107 § 2 i art. 109 k.k.s.), którzy uczestniczą w zagranicznych grach hazardowych jest jedyną realną alternatywą dla stanowienia i egzekwowania prawa, a w konsekwencji powstrzymania zjawiska nielegalnego e-hazardu. Na ile efektywną, to już inny problem. Otwarte pozostaje też pytanie, czy inne, pozakarne środki oddziaływania, mogłyby mieć zastosowanie w ramach działań zapobiegawczych, realizowanych przez różne podmioty zainteresowane walką z procederem wirtualnego hazardu (e-hazardu). Wprawdzie Autor przyznaje, że z uwagi na stopień społecznej szkodliwości kryminalizowanych zachowań nie wystarcza tutaj samo ograniczenie się do stosowania kar pieniężnych, zawartych w ustawie o grach hazardowych. Ma on jednak na myśli bardziej rygorystyczne środki wpisujące się w zakres kryminalizacji zachowań godzących w zasady organizacji e-hazardu. Jednak wypadałoby, w kontekście tego postulatu, bardziej sprecyzować, jakie powinny być granice i zakres reakcji prawnokarnej. Tym bardziej, że jak sam stwierdza, przestępstwa i wykroczenia skarbowe znajdujące się w rozdziale 9 k.k.s. prawidłowo chronią bezpośrednio interes finansowy państwa oraz porządek publiczny w ujawnianiu dochodów pochodzących z przestępstw hazardowych. Krótko odnosząc się do tego wyводу, odczuwa się pewien niedosyt w zakresie problematyki wpisującej się w ramy etiologii zjawiska e-hazardu.

Natomiast w pełni należy zgodzić się z oceną Autora, że prawo karne skarbowe jest prawem wtórnym wobec regulacji sektorowych prawa hazardowego. Jest to bardzo ścisłe powiązanie, które znajduje odzwierciedlenie w tzw. blankietowej budowie przepisów prawa karnego skarbowego. Naruszenie regulacji ustawy o grach hazardowych jest przedmiotem sankcjonowania w rozdziale 9 k.k.s., gdzie zostały stypizowane przestępstwa skarbowe i wykroczenia skarbowe przeciwko organizacji gier hazardowych. W przypadku, gdy ustawa hazardowa i akty wykonawcze nakładają na podmiot określone obowiązki, naruszenie tych nakazów i zakazów może stanowić przestępstwo skarbowe lub wykroczenie skarbowe.

Autor także słusznie zauważa, że w systemie prawa polskiego szczególną uwagę należy zwrócić na przestępstwa i wykroczenia skarbowe, które łącznie kryminalizują zjawisko nielegalnego e-hazardu. Polegają one na: nielegalnym urządzaniu i prowadzeniu gier hazardowych - art. 107 k.k.s., nielegalnym urządzaniu lub prowadzeniu loterii fantowej, gry bingo fantowe, loterii promocyjnej lub loterii audiotekstowej - art. 108 k.k.s., nielegalnym uczestnictwie w grach hazardowych - art. 109 k.k.s., nielegalnej sprzedaży losów loterii lub innych dowodów udziału w grze - art. 110 k.k.s., nielegalnej reklamie, promocji i informowaniu o sponsorowaniu gier hazardowych - art. 110a k.k.s., umożliwieniu osobie niepełnoletniej udziału w grze hazardowej - art. 110b k.k.s. oraz dopuszczeniu do popełnienia przestępstwa skarbowego lub wykroczenia skarbowego w zakresie organizacji gier hazardowych przez niedopełnienie obowiązku nadzoru - art. 111 k.k.s.

Niewątpliwie zasadne było wprowadzenie przez ustawodawcę takich uregulowań, które mogłyby w pełni zapewnić bezpieczeństwo uczestników gier e-hazardowych. Podmioty zarządzające zakładami wzajemnymi *on-line* powinny spełnić szereg warunków technicznych. Są one określone w art. 15d i 15e u.g.h., dotyczących sposobu prowadzenia witryn internetowych, umiejscowienia serwera, archiwizacji danych i ich udostępniania uprawnionym organom oraz przyjmowania i odbierania płatności za zakłady których naruszenie powoduje urządzenie gier hazardowych „wbrew przepisom ustawy” lub „warunkom zezwolenia”, co może podlegać odpowiedzialności karnej z art. 107 § 1 k.k.s.

Jak wiadomo w art. 107 § 2 k.k.s. penalizacją objęto uczestnictwo na terytorium Polski w zagranicznej grze hazardowej. Według Autora istotne jest, aby zagraniczna gra hazardowa, w której uczestniczy gracz spełniała wymogi definicji jednej z gier hazardowych z polskiej ustawy o grach hazardowych, tj. art. 1 ust. 2 w zw. z art. 2 u.g.h. Przyznać należy rację, że zagraniczną grę hazardową polski sąd karny powinien móc zaklasyfikować w kontekście gier hazardowych ujętych w zamkniętym katalogu zawartym w u.g.h. W przypadku, gdy zagranicznej gry nie można przyporządkować do żadnej z obowiązujących definicji, uznać należy, że nie jest to gra hazardowa w rozumieniu u.g.h. i nie można takiemu graczowi (sprawcy) przypisać odpowiedzialności karnej z art. 107 § 2 k.k.s. Aby ustalić czy gra hazardowa jest grą zagraniczną, należy, zdaniem Autora, odwołać się do miejsca rejestracji siedziby podmiotu zarządzającego internetową grę hazardową lub krajowej domeny najwyższego poziomu hazardowej strony internetowej lub miejsca położenia serwera, za którego pośrednictwem gry hazardowe były dostarczane na terytorium RP.

Na szczególną uwagę i aprobatę zasługują inne uwagi i propozycje zawarte w przedmiotowym opracowaniu. Na przykład Autor uważa, że zakresy kryminalizacji zachowań z art. 107 § 2 k.k.s. (uczestnictwo w zagranicznej grze hazardowej) i art. 109 k.k.s. (uczestnictwo w grze hazardowej urządzonej lub prowadzonej *wbrew* u.g.h.) nie pokrywają się ze sobą, stanowiąc odrębne czyny zabronione i mają charakter rozłączny. Pogląd ten jest ze wszech miar słuszny. Zatem postulować należy utrzymanie dalszej kryminalizacji zachowań z art. 107 § 2 i 4 k.k.s. oraz 109 k.k.s. W tym przypadku, co również zostało zauważone w recenzowanej pracy, należałoby uzupełnić przepis art. 109 k.k.s. o wypadek mniejszej wagi.

Zaprezentowane, tylko niektóre, wybrane, propozycje zawarte w recenzowanej pracy, potwierdzają, że jest ona cennym naukowo opracowaniem, stanowiącym ważny, często krytyczny głos w dyskusji nad zjawiskiem e-hazardu w Polsce. Nie ulega wątpliwości, iż dynamiczny i nieunikniony rozwój społeczeństwa informacyjnego powoduje, iż patologie społeczne i przestępczość uzyskały nowy wymiar. Przedmiotowa monografia, opisująca fenomen nielegalnego hazardu w Internecie, wypełnia lukę w dotychczasowym piśmiennictwie oraz stanowi istotną wartość dodaną, zwłaszcza, jeśli uwzględnimy fakt, iż rynek gier hazardowych oferowanych przez tzw. operatorów hazardowych w Internecie jest najszybciej rozwijającym się segmentem całego rynku gier hazardowych.

Podstawowym celem badawczym pracy było przedstawienie problematyki kryminalizacji nielegalnego e-hazardu w polskim prawie karnym (skarbowym) oraz ocena rozwiązań karnoprawnych służących zwalczaniu zagrożeń związanych z e-hazardem.

Podjęcie tego problemu badawczego, jak sam Autor zauważa, wymagało w szczególności dokonania karnoprawnej analizy czynów zabronionych, które kryminalizują zachowania związane z organizacją i uczestnictwem w nielegalnym e-hazardzie na gruncie prawa karnego skarbowego, prawa karnego i prawa wykroczeń oraz oceny środków karnych służących zwalczaniu tego fenomenu. Jak wiadomo systemie prawa polskiego zachowania godzące w zasady organizacji i uczestnictwa w grach hazardowych penalizowane są głównie na gruncie prawa karnego skarbowego. Dlatego znaczna część opracowania poświęcona jest regulacjom właściwym dla kodeksu karnego skarbowego. W konsekwencji w monografii jedynie fragmentarycznie poruszane są zagadnienia dotyczące e-hazardu na płaszczyźnie prawa karnego sensu largo, w zakresie, w którym stanowią reakcję karnoprawną na nielegalny e-hazard w postaci przestępstwa oszustwa czy oszustwa komputerowego związanego z organizowaniem lub uczestnictwem w grach e-hazardowych. Takie rozwiązanie redakcyjne należy uznać za słuszne. Podobnie, z racji blankietowego charakteru przestępstw i wykroczeń skarbowych przeciwko organizacji gier hazardowych uregulowanych w kodeksie karnym skarbowym, Autor uznał za konieczne omówienie odpowiednich przepisów ustawy o grach hazardowych z 2009 r., które stanowią dla nich bazę merytoryczną. Omówienie to jest rzeczowe, komplementarne i nie budzi zasadniczych zastrzeżeń. Podobną ocenę należy odnieść do warstwy kryminologicznej pracy, aczkolwiek tę część opracowania można byłoby wzbogacić, co zostało już wcześniej podkreślone przez recenzenta, rozważaniami dotyczącymi etiologicznych teorii, które w znacznym stopniu ułatwiają zrozumienie zjawiska hazardu.

Z całą pewnością Autorowi udało się zrealizować deklarowany cel badawczy, czyli przedstawić problematykę kryminalizacji nielegalnego e-hazardu w polskim prawie karnym (skarbowym) oraz ocenę rozwiązań karnoprawnych służących zwalczaniu zagrożeń związanych z e-hazardem. Także kompozycja rozdziałów oraz ich wewnętrzna konstrukcja pozwoliły na uchwycenie istoty problemów badawczych. Dzięki czemu lektura recenzowanej książki daje czytelnikowi pełną orientację w skomplikowanej przeciw materii normatywnej. Autor poddaje gruntownej analizie zarówno regulacje zawarte w Kodeksie karnym skarbowym, Kodeksie karnym, jak również w Ustawie o grach hazardowych, która była przedmiotem licznych nowelizacji. Dodatkowo w pracy występują wątki komparatystyczne, które pozwalają na prześledzenie rozwoju modeli regulacyjnych hazardu i roli prawa represyjnego w tym obszarze. Ponadto w książce dra Kamila Frąckowiaka jej odbiorca znajdzie wiele interesujących informacji na temat historii hazardu oraz psychospołecznych aspektów uprawiania gier hazardowych co samo w sobie może mieć potencjał prewencyjny.

Na wysoką ocenę zasługuje warsztat naukowy, w szczególności dobór literatury. Autor wykorzystał obszerny materiał normatywny, na który składają się, oprócz ustaw, orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego, Sądu Najwyższego oraz liczne orzeczenia sądów powszechnych i sądów administracyjnych. Oprócz tego rozważania o charakterze normatywnym były wspierane źródłami prawa unijnego oraz prawa międzynarodowego publicznego, co należy uznać za dodatkowy atut ocenianej pracy.

W konkluzji należy podkreślić, że jest to opracowanie poprawne metodologicznie, na wyjątkowo dobrym poziomie merytorycznym. Recenzowana książka ma także walor praktyczny, dlatego można ją także polecić tym praktykom z obszaru prawa, którzy w swej działalności zawodowej spotykają się ze skomplikowanymi sprawami dotyczącymi wątków hazardowych. Publikacja wyróżnia się rzetelnością w jej opracowaniu, oryginalnym ujęciem tematu, a także nowatorskim charakterem.

Stwierdzam zatem, że monografia dra Kamila Frąckowiaka poświęcona zjawisku nielegalnego e-hazardu stanowi osiągnięcie naukowe będące znacznym wkładem Autora w rozwój nauk prawnych – dyscyplina prawo, czego wymaga art. 16 ust. 1 i ust.2 ustawy z 14 marca 2003r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. Nr 65, poz. 595 ze zm.) od osoby ubiegającej się o nadanie stopnia naukowego doktora habilitowanego.

III. Ocena pozostałych osiągnięć naukowo-badawczych poza tematycznym cyklem prac z pkt. II:

Dorobek naukowy dra Kamila Frąckowiaka, oprócz publikacji z pkt. II obejmuje (57) pozycji:

A) Autorstwo monografii:

1. K. Frąckowiak, *Standardy użycia broni palnej przez policjantów a ochrona życia ludzkiego. Studium prawnoporównawcze*, Szczytno 2010 r., ss. 168, ISBN 978-83-7462-257-8 – niniejsza monografia została oparta na rozprawie doktorskiej Kandydata
2. K. Frąckowiak, *Piractwo morskie. Studium prawnokarne i kryminologiczne*, wyd. UWM, Olsztyn 2015 r., ss. 384, ISBN: 978 - 83 - 7299 - 984 - 9.

B) Autorstwo/współautorstwo publikacji znajdujących się w wykazie czasopism punktowanych MNiSW – lista B:

- Artykuły naukowe
 - w języku polskim
1. K. Frąckowiak, *Kontratyp stosowania służbowej broni palnej przez funkcjonariuszy państwowych w świetle ustawy o środkach przymusu bezpośredniego i broni palnej z dnia 24 maja 2013 r.*, *Wojskowy Przegląd Prawniczy* 2(270)/2014, 2014 r., s. 63-84, ISSN 0137-7272, pkt. 3,0
 2. K. Frąckowiak, H. Frąckowiak, *Społeczno-prawna sytuacja muzułmanki w ujęciu Islamu w kontekście małżeństwa i rodziny*, *Opolskie Studia Administracyjno-Prawne*, t. XII/3, 2014, s. 41-58, ISSN 1731-8297, pkt. 6,0
 3. K. Frąckowiak, P. Świder, *Ograniczenie poczytalności a instytucja dobrowolnego poddania się odpowiedzialności w prawie karnym skarbowym*, *Studia Prawnicze i Administracyjne* nr 6 (2) 2013, s. 29-35, ISSN 2081-8025, pkt 3,0

4. K. Frąckowiak, H. Frąckowiak, *Społeczno-prawna sytuacja muzułmanki w ujęciu Islamu w wybranych aspektach*, Studia Warmińskie 50/2013, Olsztyn 2013 r., s. 205-220, ISSN 0137-6624, pkt. 5,0.
5. K. Frąckowiak, *Karnomaterialne aspekty mobbingu w Policji*, Policja. Kwartalnik Kadry Kierowniczej Policji, 2/2013, Szczytno 2013 r., s. 28-33, ISSN 1640-9280, pkt 3,0.
6. K. Frąckowiak, H. Frąckowiak, *Przegląd standardów specjalnych ochrony praw kobiet w prawie międzynarodowym*, Szkice Humanistyczne nr 2-3 (vol. 32), Olsztyn 2013, s. 73-86, ISSN 1642-6363, pkt. 5,0.
7. K. Frąckowiak, P. Świder, *Odpowiedzialność karna i dyscyplinarna osób wykonujących zawody medyczne za nieudzielenie pomocy ofiarom wypadków drogowych*, Zeszyty Naukowe Wyższej Szkoły Informatyki, Zarządzania i Administracji 4(25)/2013, Warszawa 2013 r., s. 81-96, ISSN 1641-9707, pkt. 5,0.
8. K. Frąckowiak, *O zasadności istnienia przestępstwa rozboju morskiego w polskim kodeksie karnym - przyczynek do dyskusji o granicach kryminalizacji*, Studia Prawnoustrojowe 23/2014, Olsztyn 2014 r., ISSN 1644-0412, s. 49-62, pkt. 7,0.
9. K. Frąckowiak, P. Jankowski, *Klasyczne przestępstwa piractwa morskiego w polskim prawie karnym*, Przegląd Policyjny 4/2013, Szczytno 2013 r.; s. 101-114, ISSN 0867-5708; pkt. 6,0
10. K. Frąckowiak, P. Jankowski, *Przygotowanie do piractwa morskiego w polskim prawie karnym - analiza krytyczna*, Rocznik Bezpieczeństwa Morskiego, Rok VII-2013, Gdynia 2013 r., ISSN 1898-3189, s. 17-30, pkt 5,0.
11. K. Frąckowiak, *Instytucja dobrowolnego poddania się odpowiedzialności w prawie karnym skarbowym i jej wpływ na postępowanie sądowo-administracyjne*, Kwartalnik Prawa Publicznego 3/2013, Warszawa-Toruń 2013 r., s. 63- 74, ISSN 1642-9591, pkt. 5,0.
12. K. Frąckowiak, P. Jankowski, *Przestępstwo piractwa morskiego w świetle konwencji w sprawie przeciwdziałania bezprawnym czynom przeciwko bezpieczeństwu żeglugi morskiej (SUA)*, Journal of Modern Science, Tom 2/17/2013, Józefów 2013 r., s. 397-412, ISSN 1734-2031., pkt. 8,0
13. K. Frąckowiak, H. Frąckowiak, *Organizacja i funkcjonowanie wojewódzkich komisji do spraw orzekania o zdarzeniach medycznych – rozważania na tle nowelizacji ustawy o prawach pacjenta i rzeczniku praw pacjenta*, „Palestra” 9-10/2013, Warszawa 2013 r., s. 131-137, ISSN 0031-0344, pkt 4,0.
14. K. Frąckowiak, *Wyjątki ex definitione w prawie do życia w Europejskiej Konwencji Praw Człowieka*, Opolskie Studia Administracyjno-Prawne X/3, Opole 2012 r., s. 9 - 20, ISSN 1731-8297, pkt. 4,0.
15. K. Frąckowiak, H. Frąckowiak, *Wartość życia ludzkiego w wielkich religiach świata*, Szkice Humanistyczne, tom XII nr 4, (vol. 30), Olsztyn 2012 r., s. 31-42, ISSN 1642-6363, pkt. 5,0.
16. K. Frąckowiak, M. Kurzyński, *Zasada ustalania pojedynczej stawki dziennej kary grzywny w kontekście odpowiedzialności posiłkowej (subsydiarnej) w prawie karnym*

- skarbowym, *Studia Prawnoustrojowe* 15/2012, Olsztyn 2012 r., s. 95-106, ISSN 1644-0412., pkt. 6,0.
17. K. Frąckowiak, P. Jankowski, *Piractwo somalijskie a polskie prawo karne na przykładzie przestępstwa przejęcia kontroli nad statkiem wodnym*, *Studia Ełckie* 14 (2012), Ełk 2012 r., s. 493-510, ISSN 1896-6896, pkt. 6,0.
 18. K. Frąckowiak, *Przestępstwo zabójstwa w Polsce i Wielkiej Brytanii*, *Prokuratura i Prawo*, 9/2011, s. 125-141, ISBN 1233-2577, pkt. 6,0.
 19. K. Frąckowiak, H. Frąckowiak, *Ograniczenia udziału radcy prawnego w postępowaniu karnym skarbowym*, *Studia Prawnoustrojowe* 11/2010, Olsztyn 2010 r., 347-354, ISSN 1644-0412., pkt 6,0.
 20. K. Frąckowiak, *Karnoprawne aspekty ochrony tajemnicy adwokackiej*, *Studia Prawnoustrojowe* 10/2010, Olsztyn 2010, s 79-84, ISSN 1644-0412, pkt 4,0.
 21. K. Frąckowiak, *Kwalifikacja karna przestępstwa zabójstwa w Wielkiej Brytanii*, *Studia Prawnoustrojowe* 9/2009, Olsztyn 2009, s. 487-496, ISSN 1644-0412, pkt 4,0.
 22. K. Frąckowiak, *Zarys standardu użycia broni palnej przez policjanta w Wielkiej Brytanii*, *Policja. Kwartalnik kadry kierowniczej Policji* 2/2009, Szczytno 2009 r., s. 51-57, ISSN 1640-9280, pkt 2,0.
- w języku angielskim
1. K. Frąckowiak, *The Use of Firearms by Ship Security Personnel In Respect of Exclusion of Unlawfulness Under Polish Law*, *Internal Security Volume 7, Issue 1*, Szczytno 2015, s. 59-70, ISSN 2080-5268, pkt. 10,0.
 2. K. Frąckowiak, L. Frąckowiak, *Problems of qualifying health services provided by physicians and informed consent to treatment*, *Polish Annals of Medicine, Rocznik medyczny*, vol. 17, Olsztyn 2010 r., No 1., s.149-158, ISSN 1230-8013, pkt 6,0.
 3. K. Frąckowiak, L. Frąckowiak, *Liability of members of the medical profession for failure to render assistance to road accident victims in polish criminal law*, *Polish Annals of Medicine Vol. 20/2013*, Olsztyn 2013 r., s. 77-81, ISSN 1230-8013, pkt 6,0.
 4. K. Frąckowiak, *Maritime piracy in the Substantive Criminal Law*, *Internal Security* 1/2013, Szczytno 2013, s. 159-171, ISSN 2080-5268, s. pkt. 9,0.
 5. K. Frąckowiak, *The definition of the terrorist offence in Polish criminal law*, *Law and Forensic Science* 6/2013, 2013 r., s. 121-134, ISSN 2080-9670, pkt. 4,0.
 6. K. Frąckowiak, L. Frąckowiak, *Medical aspects of insanity in Polish Criminal Law (Medyczne aspekty niepoczytalności w polskim prawie karnym)*, *Polish Annals of Medicine*, Vol. 21/2014, Olsztyn 2014 r., s. 69-73, ISSN 1230-8013, pkt 5,0
 7. K. Frąckowiak, *Temulency as the distraction of mental actions (Stan upojenia alkoholowego jako inne zakłócenie czynności psychicznych)*, *Studia prawnoustrojowe* 27/2015, Olsztyn 2015 r., s. 103-116, ISSN 1644-0412, pkt. 9,0.
 8. K. Frąckowiak, *Criminal offences of piracy in Polish criminal legislation*, *Studia Ełckie* 17 nr 1 (2015), 2015 r., s. 57-72, ISSN 2353-1274, pkt. 7,0.

- Glosy
- 1. K. Frąckowiak, *Glosa do orzeczenia Szefa Sztabu Generalnego Wojska Polskiego w Warszawie z 29 sierpnia 2012 r., sygn. akt APO 1/12*, *Studia Prawnoustrojowe* 23/2014, Olsztyn 2014 r., ISSN 1644-0412, s. 223-228, pkt. 7,0.
- Recenzje
- 1. K. Frąckowiak, Recenzja: „*Piracy and Maritime Crime. Historical and Modern Case Studies*”, B.A. Elleman, A. Forbes, D. Rosenberg (red.) *Przegląd Bezpieczeństwa Wewnętrznego* nr 8 (5) 2013, s. 243-245, ISSN 2080-1335, pkt. 4,0.
- 2. K. Frąckowiak, P. Jankowski, Recenzja: "*Contemporary maritime piracy: International law, Strategy and Diplomacy at Sea*", Santa Barbara 2011, J. Kraska, *Studia Prawnoustrojowe* 19/2013, Olsztyn 2013 r., ISSN 1644-0412, s. 169-172, pkt. 7,0.

C) Autorstwo (współautorstwo) rozdziału w monografii:

- w języku polskim
- 1. K. Frąckowiak, M. Kurzyński, *Wspólnotowy charakter prawa karnego skarbowego. Komparatystyka na tle prawa karnego powszechnego*, [w:] P. Majer, M. Kowalczyk (red.), *10 lat Polski w Unii Europejskiej*, Olsztyn 2015 r., s. 22-30, ss. 186, ISBN 978-83-62383-69-6, pkt. 5,0.
- 2. K. Frąckowiak, M. Romańczuk-Grącka, *Sprawność a legalność czynności operacyjno-rozpoznawczych policji w zakresie zwalczania przestępstwa groomingu*, [w:] P. Stanisławski, M. Czuryk, K. Ostaszewski, J. Święcki (red.), *Sprawność a legalność działania administracji publicznej w sferze ochrony porządku i bezpieczeństwa publicznego*, Lublin 2014 r., s. 455-474, ss. 757, ISBN 837702785-2, pkt. 5,0
- 3. K. Frąckowiak, *Współczesne piractwo somalijskie jako przejaw ekstremizmu islamskiego - etiologia, fenomenologia i przeciwdziałanie*, [w:] W. Pływaczewski, P. Lubiewski (red.), *Współczesne ekstremizmy. Geneza. Przejawy. Przeciwdziałanie*, Olsztyn 2014 r., s. 144-151, ss. 182, ISBN 978-83-62383-50-4, pkt. 5,0.
- 4. K. Frąckowiak, P. Jankowski, *Aspekty prawne mobbingu*, [w:] A. Chyczewska (red.), *Mobbing i jego ofiary - aspekt psychologiczny, socjologiczny i prawny*, Elbląg 2014 r., s. 121-134, ss. 161, ISBN 978-83-62336-31-9, pkt. 5,0.
- 5. K. Frąckowiak, *Część V: Karnoprawne aspekty realizacji przedsięwzięć deweloperskich, Rozdział XXVIII: Podstawy odpowiedzialności karnej dewelopera w świetle ustawy o ochronie praw nabywcy lokalu mieszkalnego lub domu jednorodzinnego*, [w:] M. Królikowska-Olczak, A. Bieranowski, J.J. Zięty (red.) *Działalność deweloperska w praktyce obrotu gospodarczego*, CH Beck 2014 r., s. 355-363, ss. 408, ISBN 978-83-255-6602-9, pkt. 5,0.

6. K. Frąckowiak, *Granice jurysdykcji karnej państw w sprawie aktów przemocy na morzu*, [w:] S. Pikulski, K. Szczechowicz, M. Romańczuk-Grącka (red.), *Skuteczność ekstradycji i europejskiego nakazu aresztowania*, Olsztyn 2014 r., s. 127-136, ss. 152, ISBN 978-83-7299-879-8, pkt 5,0.
7. K. Frąckowiak, *Kilka uwag o dekryminalizacji sprzeniewierzenia się tajemnicy bankowej z art. 171 § 5 ustawy Prawo bankowe*, [w:] P. Chlebowicz (red.), *Zagrożenia w sektorze bankowym. Analiza kryminalna zjawisk oraz możliwości przeciwdziałania*, Olsztyn 2013 r., s. 152-159, ss. 245, ISBN 978-83-62383-39-9, pkt. 5,0.
8. K. Frąckowiak, *Środki ochrony statku morskiego w ujęciu prawa polskiego*, [w:] K. Szczechowicz, K. Bronowska (red.), *Technologie wykrywcze początku nowego tysiąclecia*, Olsztyn 2013 r., s. 38-47, ss. 222, ISBN 978-83-62863-77-8, pkt. 5,0.
9. K. Frąckowiak, *Rozdział XVII: Patologie systemu konsorcyjnego – wybrane aspekty nieuczciwej praktyki rynkowej*, [w:] M. Królikowska-Olczak, B. Pachuca-Smulska (red.), *Ochrona konsumenta w prawie polskim i Unii Europejskiej*, CH Beck 2013 r., s. 280-290, ss. 392, ISBN 978-83-255-62229, pkt 5,0.
10. K. Frąckowiak, P. Rychlik, *Granice kryminalizacji terroryzmu morskiego w polskim prawie karnym*, [w:] S. Pikulski (red.), *Granice kryminalizacji i penalizacji*, Olsztyn 2013 r., s. 275-288, ISBN 978-83-62863-76-1, pkt. 5,0.
11. K. Frąckowiak, R. Dziembowski, *Piractwo morskie jako forma przestępczości zorganizowanej w polskim prawie karnym*, [w:] Z. Dziemianko, A. Kijas (red.) *Bezpieczeństwo współczesnego świata. Edukacja i komunikowanie*, Poznań 2013 r., s. 67-76, ss. 285, ISBN 978-83-61449-01-0, pkt. 5,0.
12. K. Frąckowiak, P. Jankowski, *Terroryzm morski jako potencjalne zagrożenie dla środowiska naturalnego mórz i oceanów*, [w:] W. Pływaczewski (red.), *Prawnkarne i kryminologiczne aspekty ochrony środowiska*, Olsztyn 2012 r., s. 342-355, ISBN: 978-83-62383-21-4, pkt. 5,0.
13. K. Frąckowiak, R. Dziembowski, *Karnomaterialne aspekty aktów przemocy na morzu*, [w:] K. Adamek (red.), K. Wilczyńska (red.), *Bezpieczeństwo współczesnego świata. Aspekty bezpieczeństwa narodowego*, Poznań 2012, s. 51-66, ISBN 978-83-61449-48-5, pkt. 5,0.
14. K. Frąckowiak, *Przestępstwo firmanctwa i firmowania – wybrane problemy penalizacji karnoskarbowej*, [w:] S. Pikulski (red.), *Tożsamość polskiego prawa karnego*, Olsztyn 2011 r., s. 701-709, ISBN 978-83-62863-08-2, pkt. 5,0.
15. K. Frąckowiak, H. Jarosz, *Aspekty prawne dotyczące leczenia za granicą pacjentów będących pod opieką polskiego Narodowego Funduszu Zdrowia*, [w:] B. Sitek (red.), *Człowiek pomiędzy prawem a ekonomią w procesie integracji europejskiej*, Olsztyn-Bari 2008 r., s. 460-467, ISBN 978-83-89112-64-4, pkt 2,0.
16. K. Frąckowiak, *Korekta deklaracji podatkowej jako instytucja zaniechania ukarania sprawcy w prawie karnym skarbowym* [w:] R. Dziembowski, M. Pieńkowska, A. Opalska (red.), *Prawo karne skarbowe – wybrane zagadnienia teorii i praktyki*, Olsztyn 2016, s. 96-100, ss. 165, ISBN 978-83-62383-84-9, pkt. 5,0.

17. K. Frąckowiak, *Rozdział 24: Nerwice jako okoliczność umniejszająca winę w polskim prawie karnym*, [w:] K. Flaga-Gieruszyńska, B. Karakiewicz, A. Klich (red.), *Problematyka osób z zaburzeniami psychicznymi. Aspekty medyczne i prawne*, Sopot 2017, s. 497-518, ss. 520, ISBN 978-83-60833-80-3, pkt. 5,0.

- w języku angielskim

1. K. Frąckowiak, M. Pietkiewicz, *Limitations of legal measures for combating maritime piracy in the context of the 1982 United Nations Convention on the Law of the Sea*, [w:] E.E. Tonkov, A.E. Novikowa (red.), *Organizacja Narodów Zjednoczonych. Przeszłość, Teraźniejszość, Przyszłość. Materiały Międzynarodowej konferencji naukowo-praktycznej, 23-24 października 2015*, Belgorod 2015 r., s. 49-54, ss. 396, ISBN 978-5-906520-50-0, pkt 5,0.

2. K. Frąckowiak, *Limitations of criminal jurisdiction of states in case of acts of violence at sea*, [w:] S. Pikulski, K. Szczechowicz, M. Romańczuk-Grącka (red.), *Effectiveness of Extradition and the European Arrest Warrant*, Olsztyn 2014 r., s. 127-136, ss. 149, ISBN 978-83-7299-894-1, pkt 5,0.

3. K. Frąckowiak, M. Romańczuk-Grącka, *Efficiency Versus Legality of Police Operational Intelligence Activities with Regard to Combating the Offence of Grooming*, [w:] P. Stanisławski, M. Czuryk, K. Ostaszewski, J. Święcki (red.), *Legal aspects of the Efficiency of Public Administration*, s. 307-321, ss. 435, ISBN 978-83-7702-786-8, Lublin 2013, pkt. 5,0.

4. K. Frąckowiak, H. Frąckowiak, *International Problems of Religious Implications to Women's Status*, [w:] B. Sitek (red.) *Human Rights, Spiritual Values and Global Economy*, USA 2011, s. 552-560, ISBN 978-1-4276-5324-6, pkt 7,0.

- w języku tureckim

1. K. Frąckowiak, L. Frąckowiak, *Trafik Kazasi Kurbanlanna Yardim Saglamayan Saglik Meslegi Mensuplarinnin Polonya Ceza Hukuku Uyarınca Sorumlulugu*, [w:] Y. Unver (red.), *Karsilastirmali Guncel Ceza Hukuku Serisi 14, TIP/SAGLIK Ceza Hukuku*, Turcja 2014 r., 157-182, ss. 400, ISBN 978-975-02-2756-1, pkt. 4,0 - wersja tureckojęzyczna rozdziału oparta została o artykuł: K. Frąckowiak, L. Frąckowiak, *Liability of members of the medical profession for failure to render assistance to road accident victims in polish criminal law*, *Polish Annals of Medicine* Vol. 20/2013, Olsztyn 2013 r., s. 77-81, ISSN 1230-8013.

Merytoryczna ocena zaprezentowanych osiągnięć naukowo badawczych Habilitanta, o których była już mowa w **pkt. I** niniejszej recenzji może być tylko jednoznacznie pozytywna. Osiągnięcia te nie nasuwają jakichkolwiek wątpliwości, co do ich wartości naukowych, praktycznych oraz poznawczych. Są to publikacje znaczące pod względem merytorycznym.

IV. Ocena dorobku dydaktycznego i popularyzatorskiego oraz współpracy międzynarodowej habilitanta:

Dr Kamil Frąckowiak posiada bogaty dorobek dydaktyczny i popularyzatorski, co spełnia w większości kryteria oceny z §5 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z 1 września 2011r. w sprawie kryteriów oceny osiągnięć osoby ubiegającej się o nadanie stopnia doktora habilitowanego (Dz. U. Nr 196, poz. 1165).

A) Habilitant uczestniczył w programach europejskich. W ramach Programu Erasmusa brał udział w programie Erasmus Plus "Staff mobility for teaching". Prowadził wykłady i ćwiczenia dla studentów kierunku Prawa międzynarodowego w języku angielskim pt. „Maritime Piracy in International and Polish Criminal Law” na Uniwersytecie Michała Römera w Wilnie na Litwie w 2015 r. oraz wykłady i ćwiczenia dla studentów kierunku Prawo w języku angielskim pt. „International legal framework and multilateral cooperation to combat piracy” na Uniwersytecie Palackiego w Ołomuńcu w Czechach w 2016 r.;

B) Habilitant brał udział (czynny i bierny) w międzynarodowych i krajowych konferencjach naukowych (poza wygłoszonymi referatami -18). Są to głos w dyskusji, wygłoszenie komunikatów na konferencjach krajowych i międzynarodowych. Ponadto, brał udział bierny w licznych sympoziach, seminariach, konferencjach i kongresach. Habilitant brał także udział w pracach komitetów organizacyjnych (oraz naukowych) ogólnopolskich krajowych konferencji/seminariów naukowych;

C) W przedmiocie osiągnięć dydaktycznych i w zakresie popularyzacji nauki Habilitant odznacza się znaczną aktywnością:

W okresie zatrudnienia na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Warmińsko -Mazurskiego w Olsztynie zrealizował wykłady oraz ćwiczenia z wielu przedmiotów:

- Prawo karne - wykłady i ćwiczenia dla studentów na kierunkach Administracja i Bezpieczeństwo Wewnętrzne oraz ćwiczenia na kierunku Prawo;
- Prawo karne skarbowe - wykłady i ćwiczenia dla studentów na kierunkach: Administracja, Administracja - Systemy Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Kryminalistyka i nauki pokrewne w postępowaniu karnym i Prawo, a także w ramach Studiów Podyplomowego na kierunku Administracja;
- Prawo karne wykonawcze - ćwiczenia dla studentów na kierunkach: Administracja, Administracja - Systemy Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Prawo;
- Prawo wykroczeń - ćwiczenia dla studentów na kierunku Bezpieczeństwo Wewnętrzne;
- Propedeutyka prawa - wykłady dla studentów na kierunku Ratownictwo medyczne;

- Ochrona życia człowieka w świetle prawa karnego - ćwiczenia dla studentów w ramach przedmiotu specjalizacyjnego na kierunku Prawo;
- Polityka kryminalna - ćwiczenia dla studentów w ramach przedmiotu specjalizacyjnego na kierunku Prawo;
- Zawody prawnicze - ćwiczenia dla studentów w ramach przedmiotu specjalizacyjnego na kierunku Prawo;
- Zjawisko terroryzmu w świetle prawa karnego - wykłady i ćwiczenia dla studentów w ramach przedmiotu specjalizacyjnego na kierunku Prawo.

Habilitant był koordynatorem w/w przedmiotów i prowadził seminarium licencjackie i magisterskie na kierunku Bezpieczeństwo wewnętrzne i Administracja.

D) W przedmiocie opieki naukowej nad studentami kandydat jest promotorem prac magisterskich 65 studentów kierunków Administracja, Kryminalistyka i inne nauki pokrewne w postępowaniu karnym, Bezpieczeństwo wewnętrzne oraz promotorem prac licencjackich 73 studentów kierunków Administracja, Bezpieczeństwo wewnętrzne w Katedrze Prawa Karnego Materialnego WPIA UWM. Jest również recenzentem 120 prac magisterskich i licencjackich studentów kierunków Prawo, Administracja, Kryminalistyka i inne nauki pokrewne w postępowaniu karnym, Bezpieczeństwo wewnętrzne w Katedrze Prawa Karnego Materialnego WPIA UWM;

E) Habilitant jest również konsultantem merytorycznym w Studenckiej Poradni Prawa przy Wydziale Prawa i Administracji UWM w Olsztynie od 2011 r. w dziedzinie prawa karnego;

F) Kandydat był także opiekunem naukowym w czasopiśmie "Kortowski Przegląd Prawniczy" zajmując się wstępną akceptacją artykułów naukowych studentów w procesie publikacji w 2015 r. w dziedzinie prawa karnego skarbowego.

G) W przedmiocie opieki naukowej nad doktorantami w charakterze opiekuna naukowego dr Kamil Frąckowiak został wyznaczony promotorem pomocniczym rozprawy doktorskiej mgr. Adama Pietrzkiwicza nt. *„Przeciwdziałanie przestępczości na przykładzie powiatu krośnieńskiego w okresie 2004 do 2014 roku”* na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie w 2016 r.

H) Habilitant otrzymał nagrody i wyróżnienia z tytułu działalności naukowej w postaci:

- Nagroda indywidualna II stopnia Rektora Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie za osiągnięcia w dziedzinie naukowej – 2008 r.
- "Złoty Laur" Dziekana Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie w kategorii "Naukowy debiut roku" - 2010 r.

I) Do innych osiągnięć Habilitanta w zakresie działalności organizacyjnej oraz popularyzatorskiej naukę można zaliczyć zajęcia szkoleniowe wykonywane w postaci:

- wykładów z Prawa karnego skarbowego dla słuchaczy przygotowujących się do egzaminu państwowego na doradcę podatkowego - 2015 r.

- wykładów z Prawa karnego skarbowego i Prawa karnego wykonawczego dla aplikantów adwokackich przy Okręgowej Radzie Adwokackiej w Olsztynie - 2016-18 r.

Ponadto pozytywnie należy odnotować powołanie Kandydata przez Wojewodę Warmińsko-Mazurskiego na członka Wojewódzkiej Komisji ds. Orzekania o Zdarzeniach Medycznych w Olsztynie w 2012 r.

Mając powyższe na uwadze należy stwierdzić, że dorobek dydaktyczny, popularyzatorski i współpraca międzynarodowa Habilitanta w rozumieniu §5 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z 1 września 2011r. w sprawie kryteriów oceny osiągnięć osoby ubiegającej się o nadanie stopnia doktora habilitowanego (Dz. U. Nr 196, poz. 1165) może być uznany za wysoce wystarczający, a tym samym spełnia on wymagania właściwe dla aktywności przejawianej po uzyskaniu stopnia naukowego doktora.

V. W konkluzji osiągnięć naukowo-badawczych dra Kamila Frąckowiaka, po zapoznaniu się z przygotowaną przez Kandydata monografią i dokumentami charakteryzującymi się istotną aktywnością naukową Habilitanta, stwierdzam co następuje:

- 1) osiągnięcia naukowo-badawcze Habilitanta stanowią znaczny wkład Autora w rozwój nauki prawa w rozumieniu art. 16 ust. 1 i 2 ustawy o stopniach i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki. Opracowanie dra Kamila Frąckowiaka „*Nielegalny e-hazard. Studium prawnokarne i kryminologiczne*”, wyd. Pracownia Wydawnicza ElSet, Olsztyn 2018 r. można w pełni uznać za studium karnoprawne i kryminologiczne poświęcone kryminalizacji nielegalnego e-hazardu. Stwierdzam ponadto, że z uwagi na oryginalne i nowatorskie ujęcie podejmowanej problematyki, oparte na interesujących i twórczych przemyśleniach naukowych, monografia ta stanowi znaczny wkład w rozwój nauki prawa, odpowiadający wymogom określonym w rozporządzeniu MNiSW z 1 września 2011r. w sprawie kryteriów oceny osiągnięć osoby ubiegającej się o nadanie stopnia doktora habilitowanego.
- 2) od czasu uzyskania stopnia doktora nauk prawnych Kamil Frąckowiak wykazał się znaczącą dla nauki aktywnością, co dodatkowo spełnia przesłankę wskazaną w w/w ustawie.
- 3) w świetle przedstawionej przeze mnie argumentacji potwierdzam zdecydowanie pozytywną ocenę przedłożonego do recenzji całościowego dorobku Habilitanta przesądzając tym samym, że istnieją merytoryczne i formalne podstawy do podjęcia dalszych czynności w postępowaniu habilitacyjnym i nadania dr Kamilowi Frąckowiakowi stopnia naukowego doktora habilitowanego.

prof. dr hab. Wiesław Pływaczewski

Olsztyn, dnia 19 lutego 2019 r.